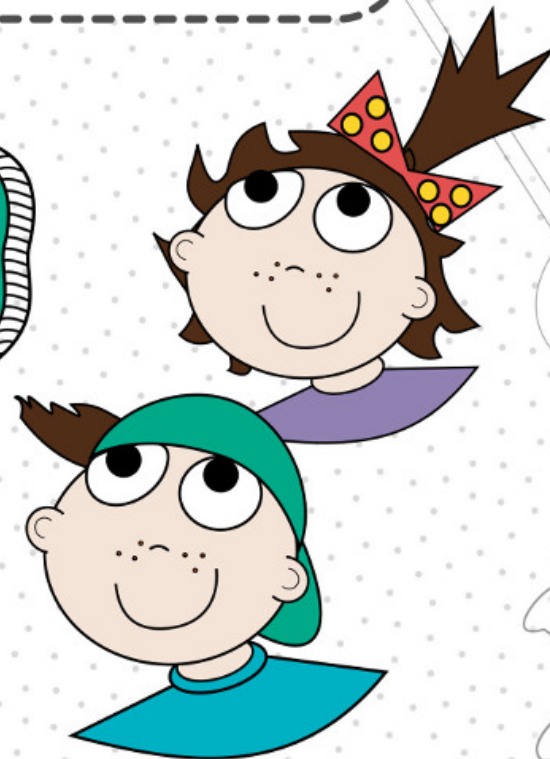

Muzealne Eksponaty nie tylko dla Mamy i Taty!

Rodzinny przewodnik
po Muzeum Archeologicznym
w Krakowie

Muzeum jest pełne
ciekawostek!
Dla odkrywców
muzealnych sekretów
KONKURS Z NAGRODAMI!
Szczegóły na ostatniej
stronie!

Zanim zaczniemy zwiedzanie...

Co to jest archeologia?

Archeologia to nauka o przeszłości człowieka. „Ależ o przeszłości to my uczymy się na historii!” – pomyśli teraz zapewne wielu z Was. Jednak historia zaczyna się w momencie wprowadzenia słowa pisanego – bada stare dokumenty, listy, fotografie i na ich podstawie stara się odtworzyć wydarzenia. Archeologia sięga zaś do najdawniejszych dziejów człowieka. Jej celem jest poznanie życia i obyczajów pradawnych ludzi, rozwoju kultur i cywilizacji.

Skąd wiemy, jak żyli, w co się ubierali i jak wyglądali dawni ludzie?

Trudno nam zaprosić na kawę mieszkańców pierwszych osad, by sami opowiedzieli nam o swoim codziennym życiu. Zostawili oni jednak po sobie przedmioty, np. naczynia i narzędzia, których używali. Wiele z tych rzeczy przetrwało do naszych czasów i to one właśnie potrafią nam „opowiedzieć” o tym, czym zajmowali się ich właściciele. Takich pozostałości po dawnych ludziach i ich osadach szukają archeolodzy. Badając je, wiele dowiadujemy się o tym, czym się zajmowali, jakie nosili ozdoby oraz w jaki sposób i z czego żyli.

Co to są wykopaliska?

Można powiedzieć, że praca archeologa to zabawa w wielkiej piaskownicy!

Wykopaliska polegają na wydobywaniu z ziemi przedmiotów i narzędzi świadczących o działalności człowieka w dawnych wiekach. Wiele pozostałości po pradawnych osadach zasypały już bowiem kolejne warstwy ziemi, a przedmioty, kości często zostają odkryte przypadkiem, np. podczas budowy nowej drogi, kopania fundamentów itp.

Nie tylko malarze używają pędzla!
Archeolodzy odgarniają nim grudki ziemi
tak, by nie uszkodzić cennych znalezisk.
Sztalugi już jednak nie potrzebują!

Ja codziennie
prowadzę wykopaliska
w moim pudle
z zabawkami.
Najciekawsze są zawsze
na samym dnie!

Jeszcze chwila cierpliwości...

A mnie się
podoba tutejszy
ogród! I ten
widok na Wawel...

Muzeum Archeologiczne w Krakowie

Zanim wejdziemy do środka, szepniemy Wam na ucho kilka słów o miejscu, w którym jesteście. A jest o czym opowiadać, bo Muzeum Archeologiczne to najstarsze muzeum w Krakowie! Ma ponad 160 lat i pamięta czasy Adama Mickiewicza, znanego polskiego wieszcz. Początkowo nosiło nazwę Muzeum Starożytności i mieściło się w budynku Biblioteki Jagiellońskiej. Poproszono wtedy ludzi o przekazywanie cennych znalezisk, które powiększyłyby zbiory Muzeum. W ten sposób trafił tu np. posąg Światowida ze Zbrucza, który niebawem zobaczycie! Wkrótce Muzeum rozpoczęło także własne badania, czyli wykopaliska, wzbogacając zbiory i udostępniając zwiedzającym kolejne eksponaty.

Wykopaliska Muzeum Archeologicznego

Gdy rozpoczęła się budowa Nowej Huty, to właśnie pracownicy Muzeum Archeologicznego prowadzili wykopaliska na tym terenie. Znalezione tam ślady łowców mamutów! W okolicach kopca Wandy natrafiono na grób mężczyzny wraz ze złotym wyposażeniem, a na terenie szpitala im. Stefana Żeromskiego na ślady osad Celtów (jednego z dawnych ludów Europy), w których bito pierwsze monety na ziemiach polskich. Swoje prace Muzeum prowadziło także w Górach Świętokrzyskich, gdzie rozwinęło się hutnictwo żelaza, oraz poza granicami Polski.

...i nareszcie! Zaczynamy! Wystawa „Bogowie starożytnego Egiptu”.

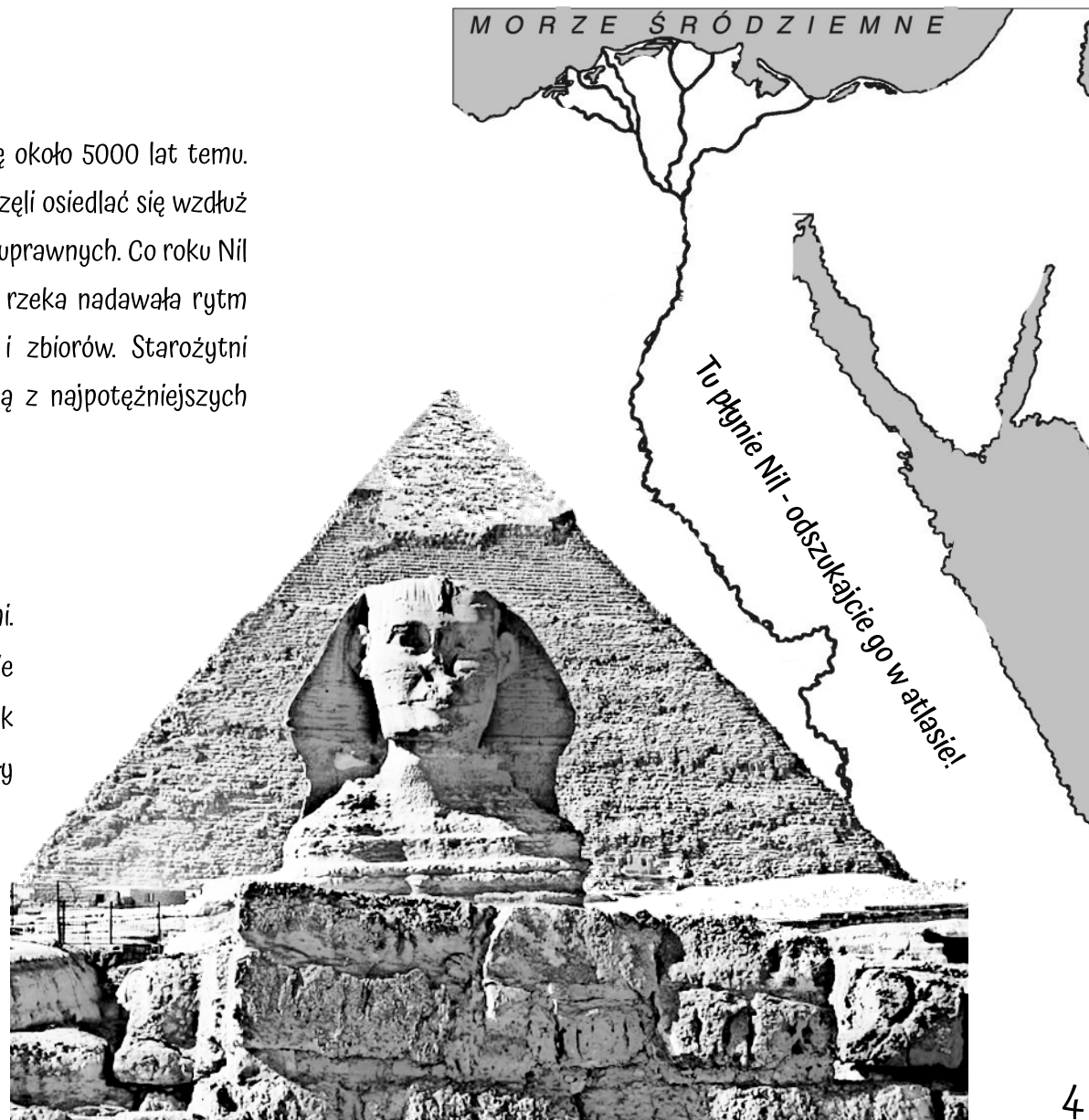
Wycieczka do starożytnego Egiptu

Starożytny Egipt to pradawna cywilizacja, która rozwinęła się około 5000 lat temu. Większość kraju to pustynia, na której nic nie rośnie. Ludzie zaczęli osiedlać się wzdłuż Nilu – rzeki dostarczającej wodę potrzebną do nawadniania pól uprawnych. Co roku Nil wylewał, niosząc na piaszczystą, suchą glebę żyzny muł. To rzeka nadawała rytm życiu Egipcjan. Wyróżniano trzy pory roku: wylewu, siewu i zbiorów. Starożytni Egipcjanie byli dobrymi rolnikami, dzięki temu stworzyli jedną z najpotężniejszych cywilizacji na świecie!

Ważniejszy niż prezydent

Władcą Egiptu był faraon. Wierzano, że jest on bogiem na ziemi. Najmłodszy z faraonów, Tutenchamon, objął tron mając zaledwie 9 lat! Oczywiście małemu chłopcu trudno było panować nad tak potężnym krajem, pomagali mu w tym kapłani. Faraonami bywały także kobiety!

Czy wiecie, że słowo „papier” pochodzi od trzciny papirusowej rosnącej nad Nilem? Egipcjanie odkryli, jak używać jej włókien, aby zrobić arkusze papirusu – rodzaju papieru.

W egipskim grobowcu

Egipcjanie wierzyli, że zmarły podróżuje do innego świata, w którym potrzebuje swojego ciała. Dlatego po śmierci zwłoki starano się zakonserwować – mumifikowano je, nacierając balsamami i pięknie pachnącymi olejkami, a następnie owijano w długie lniane bandaże. Mumia była umieszczana zwykle wewnątrz kilku zdobionych trumien, które wkładano do drewnianego lub kamiennego pojemnika zwanego **sarkofagiem**. Niestety nie każdego było stać na życie wieczne – mumifikacja była bowiem bardzo droga i niewielu mogło sobie pozwolić na taki wydatek!

Zwróćcie uwagę na gwiazdy namalowane na suficie Muzeum! Rysunki gwiazd często zdobiły sklepienia w pomieszczeniach prawdziwych egipskich świątyń!

Litery jak obrazki

Dzięki lusterkom umieszczonym pod sarkofagami możecie zobaczyć ich spód! Na wielu sarkofagach znajdziecie rzędy małych obrazków. To **hieroglify**, pismo dawnych Egipcjan. Każdy obrazek oznaczał słowo, sylabę lub głoskę, a niektóre nawet cyfry! Wyobrażacie sobie lekcje matematyki? Jednak niewielu Egipcjan potrafiło czytać i pisać.

Które z narysowanych przez Lilkę hieroglifów uda Wam się odszukać na spodzie sarkofagu z miejscowości El-Hibeh?

Na bocznej stronie sarkofagu można wypatrzeć pewne zwierzę – to

By w przyszłym świecie zmarłemu niczego nie brakowało, do sarkofagów i grobowców wkładano najlepsze stroje, narzędzia, kosztowności, biżuterię, a nawet jedzenie! Od ciężkiej pracy w zaświatach mieli zmarłego odciążyć służący i pomocnicy – **uszebti**. Te niewielkie figurki wkładane do grobu miały zmarłemu pomagać, opiekować się nim i za niego pracować. Poszukajcie ich w szklanej gablocie w kształcie piramidy, która znajduje się na środku sali.

A kto z Was odnajdzie egipski podglówek? Jak myślicie, czy był wygodny? W pobliżu znajdziecie również lampki oliwne służące do oświetlania pomieszczeń – wszak starożytni Egipcjanie nie znali elektryczności!

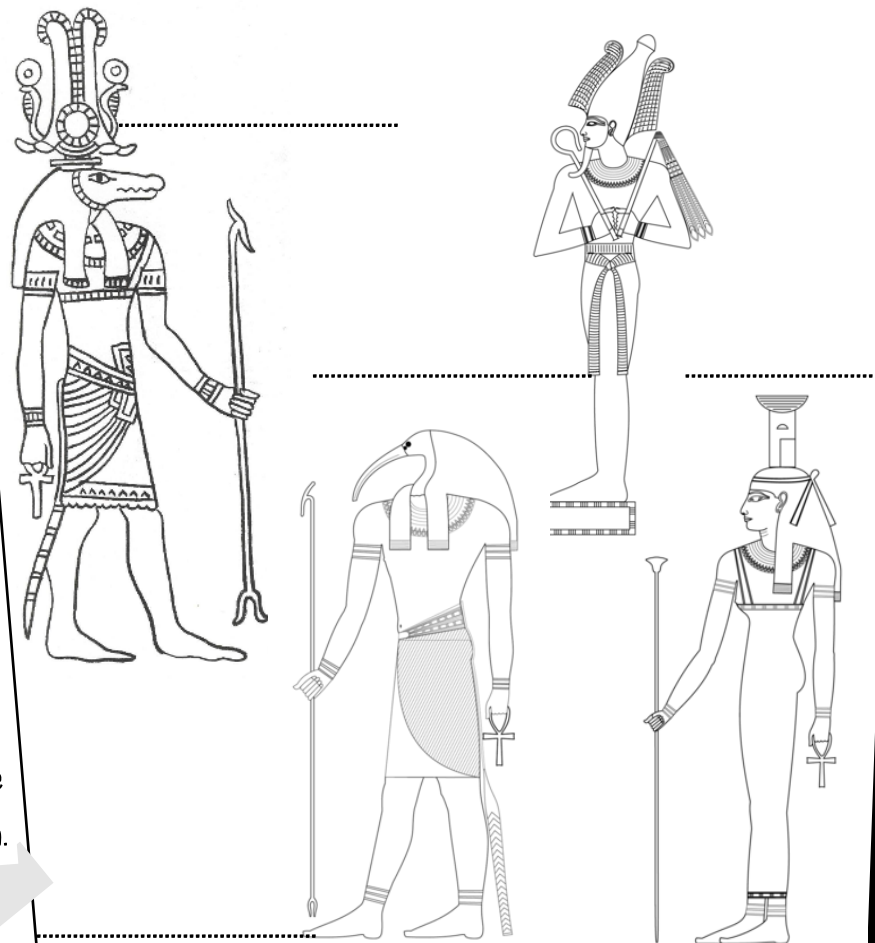
Mumifikowano nie tylko ludzi, ale często także zwierzęta, choćby ulubionych pupili faraonów. Niektóre zwierzęta były szczególnie czczone i utożsamiane z bogami. Wytropcie znajdujące się w Muzeum mumie zwierząt i pomóżcie Lilce uzupełnić notatki z wycieczki:

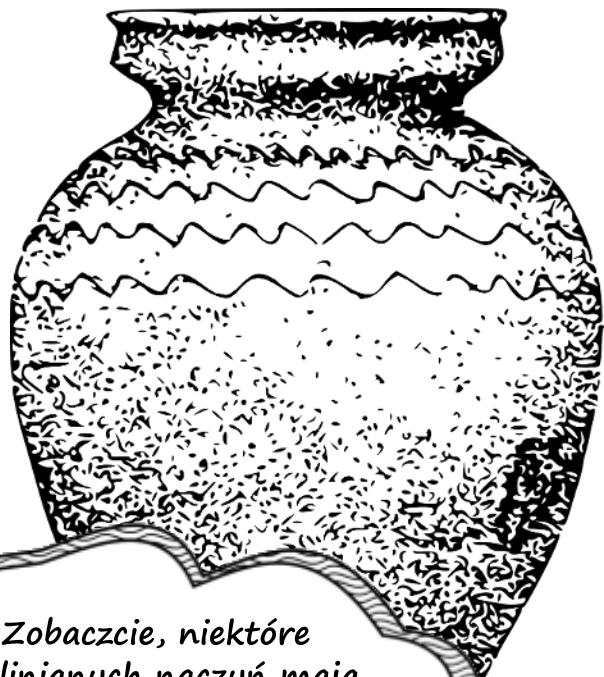
Kot był świętym zwierzęciem bogini płodności
która często przedstawiana jest właśnie jako kobieta z głową kota,
pełna wdzięku i łagodności.

Pod postacią sokola ukazywał się bóg nieba

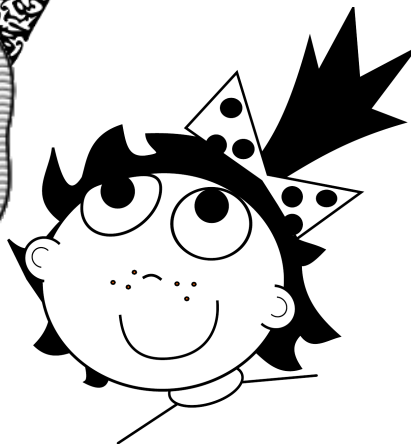
Obok mumii zwierząt odszukajcie **mumię zbożową**. W jej wnętrzu znajduje się ziemia z ziarnami jęczmienia, które pod wpływem wilgoci kiełkowały. Mumie te miały symbolizować odradzającą się przyrodę. Zakopywano je w pobliżu świątyni. W zbiorach muzealnych są one prawdziwą rzadkością! Policzcie, ile ich jest

Czy wiecie, że starożytni Egipcjanie czcili ponad 2000 różnych bogów i bogiń? Wiele z nich miało głowy zwierząt! Bóg Tot miał głowę ptaka nazywanego ibisem, a bóg wody, Sobek, był przedstawiany z głową krokodyla! Więcej szczęścia miał Ozyrys (bóg śmierci), wraz ze swoją żoną Izydą byli bowiem przedstawiani jako król i królowa. Poszukajcie ich w Muzeum jako figurek lub rysunków na sarkofagach.

Zobaczcie, niektóre z glinianych naczyń mają spiczaste dno! To po to, by można je było wbić w ziemię! Czy Wy również posiadacie w domach garnki ze spiczastym dnem?

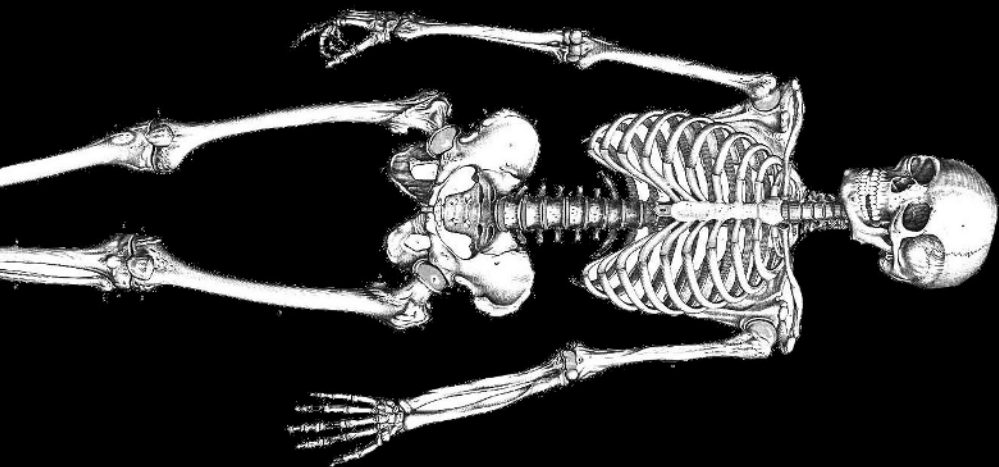
Gлина to skała, która po rozdrobnieniu i wymieszaniu z wodą staje się jak plastelina. Ulepione z niej przedmioty wypala się w ogniu, aby były twarde. Z gliny zaczęto więc wyrabiać garnki i inne naczynia służące ludziom do przechowywania żywności.

Papirus był bardzo drogi, ponieważ jego wyprodukowanie zajmowało mnóstwo czasu. Trzeba było poczekać, aż trzcina urośnie, ściąć ją, oczyścić, a następnie odpowiednio ugnieść. Nie wszędzie też rosła. Gdy brakowało papirusu, ludzie sporządzali notatki np. na skorupach potłuczonych naczyń. Takie zapiski na odłamkach to **ostraki**. W gablocie możecie zobaczyć ostraki znalezione przez archeologów w Egipcie.

A co Wy napisalibyście na takiej skorupce?

Poproszę o skierowanie dla mumii na zdjęcie rtg

Aby uniknąć uszkodzenia mumii i odwijania starych bandaży, archeolodzy mogą ją zbadać, używając promieni rentgenowskich, i w ten sposób poznać przyczynę śmierci – dowiedzieć się, czy pochowany umarł z powodu choroby, czy wypadku.

W trumnie o typie brzuchatym, czyli z okazale wypukłym wiekiem, znajduje się mumia kapłanki Izydy o trudnym do wymówienia imieniu Aset-iri-khet-es. W znajdującym się pod spodem lusterku możecie zobaczyć namalowaną na dnie Izydę. Spójrzcie, jak dobrze zachowały się kolory malowideł!

Jakiego koloru jest sukienka bogini Izydy?.....

Na jej mumii znajdował się cenny **kartonaż**, czyli ozdobne okrycie wykonywane z tkaniny lub papirusu. W czasach starożytnych został on poważnie uszkodzony. Obecnie, po konserwacji, umieszczono go w osobnej gablocie. Na piersiach kartonażu widnieje:

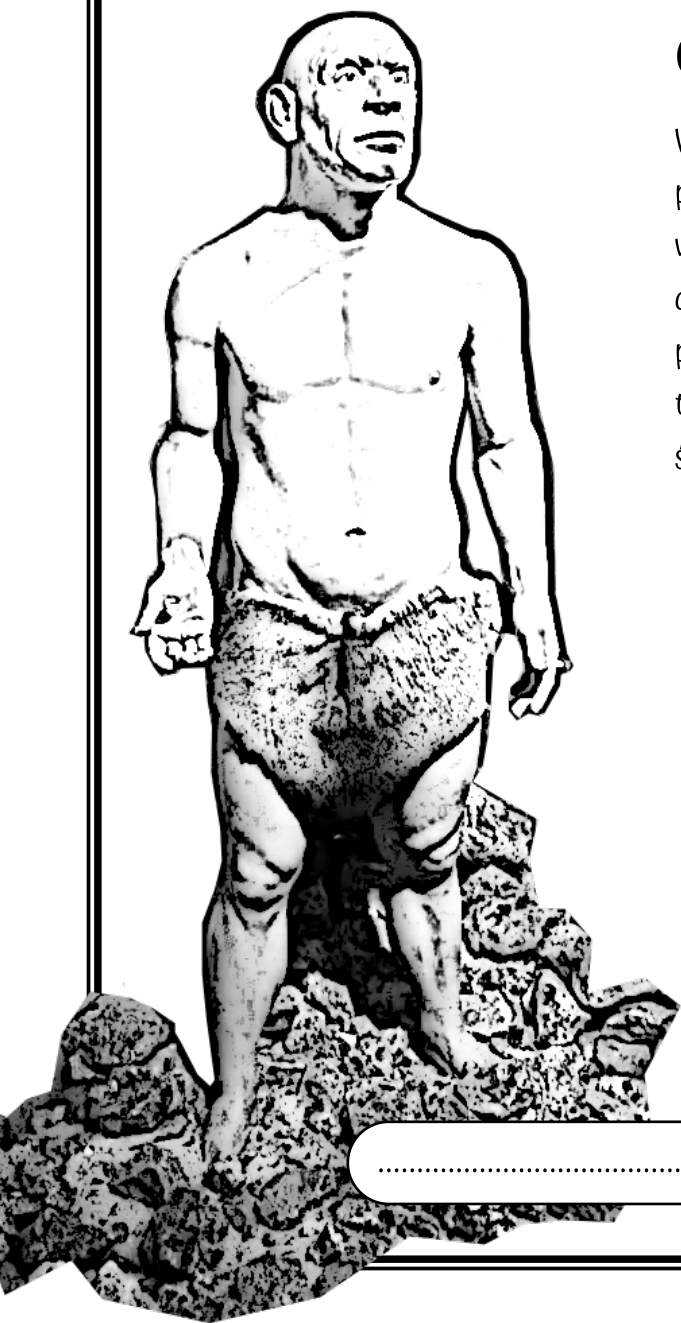
a) kot b) skarabeusz z rozpostartymi skrzydłami c) sokół

*Niektóre z odnalezionych
mumii były owinięte
bandażem o długości
aż 5 km!*

*Zachowane mumie są
małutkie... Starożytni
Egipcjanie byli od nas sporo
niżsi!*

Oko w oko z jaskiniowcem

W czasach, kiedy Europę zamieszkiwali pierwsi ludzie, mieliśmy tu prawdziwą epokę lodowcową i to nieanimowaną! Potężny lądolód pokrywał większość kontynentu! To właśnie z tego okresu pochodzą odnalezione choćby w Krakowie kości mamutów, lisów polarnych wraz z wytwarzanymi przez pierwotnych ludzi prymitywnymi, kamiennymi narzędziami. Klimat był trudny – było zimno i wiały mroźne wiatry, jednak nasi praprzodkowie świetnie się do niego przystosowali!

Zobaczcie – **neandertalczycy**, którzy zamieszkiwali tejsze tereny, byli od nas niżsi i mieli krępą budowę ciała, dzięki czemu tracili mniej ciepła. A nos? Był mięsisty i gruby – bardziej ogrzewał zimne wdychane powietrze. Wkrótce do Europy przywędrował prawdopodobnie z Afryki **Homo sapiens** – obie grupy wymieszały się ze sobą. Podpiszcie postacie, a następnie stańcie przed lustrem i przyjrzyjcie się sobie. Czy znajdziecie jakieś cechy, które po nich odziedziczyliście?

Gdy w prehistorii zapłonęły pierwsze ogniska...

Panowanie nad ogniem było jednym z najbardziej przełomowych odkryć w dziejach prehistorycznego człowieka. Palące się ognisko dawało ciepło, światło i odstraszało dzikie zwierzęta. Umożliwiało także pieczenie mięsa – dzięki czemu posiłki stały się łatwiejsze do pogryzienia, lepiej przyswajalne i dawały nam więcej energii.

Czyż to nie niezwykle, że często używamy przedmiotów podobnych do tych, z których nasi przodkowie korzystali setki lat temu? Lilka z Gutkiem wyciągnęli kartki z notatnika i postanowili podzielić rzeczy znajdujące się w sali na trzy grupy:

Dawne przedmioty, których używamy do dziś:

grzebień

monety

nożyczki

Dawne przedmioty, które wyszły z użycia:

krześiwo

miecz

Dzisiejsze przedmioty, których nie znali nasi przodkowie:

telefony

Pomożecie
nam uzupełnić
kartki?

Epoka kamienia, brązu i żelaza

Ustawione w szeregu gabloty (sąsiednia sala) pokazują narzędzia wytwarzane przez naszych przaprzodków. Jak myślicie, która gablota pokazuje najstarsze czasy? Od materiału, z którego ludzie robili potrzebne im przedmioty, pochodzą nazwy epok. Zaznaczcie je na osi czasu.

Epoka kamienia

od ok. 500 tys. lat p.n.e. do 2300 p.n.e.

Na początku była epoka kamienia. To właśnie z kamienia (głównie z krzemieni) pierwotni ludzie wytwarzali broń ułatwiającą im polowanie na dziką zwierzynę. Były to np. kamienne noże i groty dzid. Które z gablot pasują do tej epoki?

www.jakwytwarzaczbraz.pl
W dawnych czasach komunikacja między ludźmi zamieszkującymi odległe osady była bardzo trudna. Nie było telefonów, internetu, a podróż zajmowała wiele dni, czasem lat! Jeśli jedni odkryli np. jak wytapiać brąz, inni niekoniecznie szybko poznali tę umiejętność. To dlatego na różnych terenach daty poszczególnych epok są różne.

Czy potraficie dociec, które z gablot dotyczą naszej ery, a które odleglejszych czasów?

Co oznacza przy datach skrót p.n.e.?

Nasi przaprzodkowie nie mierzyli upływu dni ani lat! Ludzkość zaczęła to robić dużo, dużo później. Przed naszą erą - to czasy, zanim zaczęliśmy je liczyć, czyli starsze niż (tu wpisz rok wizyty w Muzeum) lat. Obecne zaznacza się skrótem n.e., czyli nasza era.

Epoka brązu

od ok. 2300 p.n.e. do ok. 700 p.n.e.

Później nauczono się wytapiać brąz - metal, który powstaje z połączenia rud miedzi i cyny. Nastąpiła epoka brązu. Wytwarzano z niego noże, sierpy, a także ozdoby. Wskażcie gablotę rozpoczynającą epokę brązu.

Epoka żelaza

od ok. 700 p.n.e. do dziś

A potem nadeszła epoka żelaza. Nauczono się osiągać w piecach wyższe temperatury, dzięki czemu możliwe stało się wytapianie żelaza i otrzymywanie bardziej wytrzymałych narzędzi.

przed naszą erą

nasza era

2300

700

0

2018

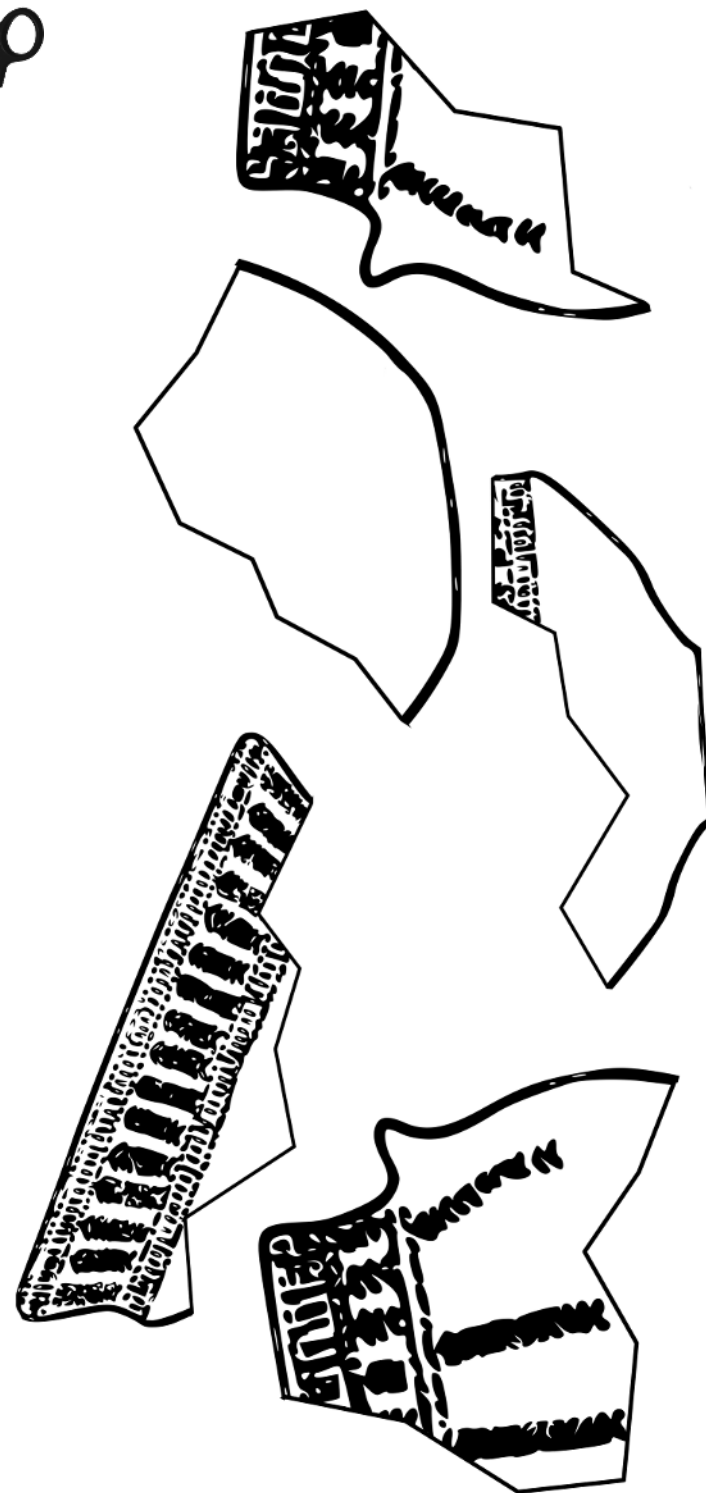
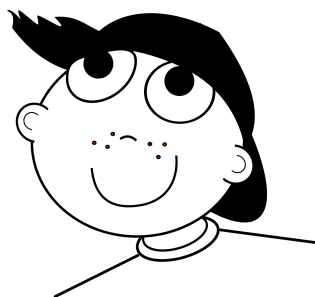
Zobaczcie, że z biegiem czasu zmieniły się sposoby zdobywania pożywienia. Na początku polowano na dzikie zwierzęta, potem ludzie nauczyli się uprawy zbóż i roślin, a także hodowli zwierząt.

Zaznaczcie na osi czasu, kiedy urodziła się Wasza prababcia. Może dopiszecie tu także datę np. bitwy pod Grunwaldem albo chrztu Polski? A teraz zaznaczcie datę narzędzi z najstarszej gabloty. Zwróćcie uwagę, o jak dawnych czasach opowiada nam archeologia!

Podczas prac archeologicznych często znajduje się naczynia w kawałkach! Przywrócenie im dawnego wyglądu przypomina wtedy żmudne układanie puzzli, w których ktoś pomieszał ze sobą kilka różnych pudełek, a w dodatku brakuje w nich niektórych elementów. Składanie czegoś na podstawie odnalezionych fragmentów to rekonstrukcja.

Wskażcie, które naczynia w muzealnych gablotkach są całe, a które znaleziono potłuczone.

Pomóżcie archeologom! Wytnijcie kawałki naczyń i spróbujcie je poskładać i posklejać. Czy wszystkie kawałki zostały odnalezione?

Sala z figurami

W tym pomieszczeniu wita nas rząd postaci. Najpierw jednak podejźmy do gablot przedstawiających dawne osady (środkowa część sali). Zauważcie, że pierwsi ludzie prowadzili wędrowny tryb życia, to znaczy, że często przemieszczali się z miejsca na miejsce np. w poszukiwaniu zwierzyny, na którą polowali. Schronieniem były dla nich jaskinie lub proste szałas, które łatwo można było złożyć i przenieść. Gdy człowiek nauczył się uprawiać zboża i hodować zwierzęta, zaczęły pojawiać się pierwsze osady – mieszkający w nich ludzie już nie planowali szybkiej zmiany lokum – ich domy są drewniane, solidne. Czy potraficie dociec, które z gablot dotyczą wędrownego, a które osiadłego trybu życia? Gutek naszkicował jedną z osad - czym zajmują się jej mieszkańcy? Pomóżcie mu dokończyć rysunek.

Przedstawiamy Wam Celtów

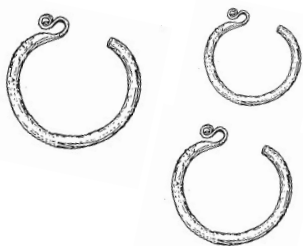
Rodacy znanych Wam zapewne z komiksów postaci Asterixa i Obelixa – Celtowie – to jeden z najstarszych ludów w Europie. Około 2,5 tysiąca lat temu przybyli oni na tereny dzisiejszej Polski, w rejony Śląska i Małopolski. Celtom zawdzięczamy wiele innowacyjnych, czyli nieznanymi nam wcześniej umiejętności: wprowadzili koło garncarskie (dzięki któremu naczynia były wykonane starannie, przez co rzadziej się tłukły), zaawansowaną jak na owe czasy obróbkę metali oraz mennictwo, tj. wybijanie monet. Choć byli potęgą w Europie, nigdy nie stworzyli państwa.

.... i Słowian

Słowianie byli ludem rolniczym – karczowali lasy pod pola i pastwiska. Kobiety zajmowały się tkactwem, wyplatały len, szyły ubrania. W każdym słowiańskim domu znajdowały się stół i ława. Łóżka posiadano jedynie w bogatszych domach, dla dzieci zaś sporządzano drewniane kołyski. W domach Słowian nie było szaf. Cenne rzeczy trzymane w skrzyniach. Słowianie, choć byli ludem znacznie bardziej prymitywnym od Celtów, opanowali rozległe tereny środkowo-wschodniej Europy, w późniejszym czasie tworząc własne państwa – np. Polskę, Czechy, Ruś.

Ach, ta dawna moda!

Kablączki skroniowe to małe, ozdobne kółeczka, które kobiety przyczepiały do noszonej na głowie opaski. Kółeczka te, uderzając o siebie, pięknie dzwoniły podczas poruszania się. Oczywiście im było ich więcej, tym piękniej, tym lepiej! Wskażcie kobiety, u których je zauważycie.

Zausznice to noszone przez niewiasty ozdoby zawieszane na uszach. Chyba są trochę podobne do dzisiejszych kolczyków, prawda? Nie wymagały jednak przebijania uszu.

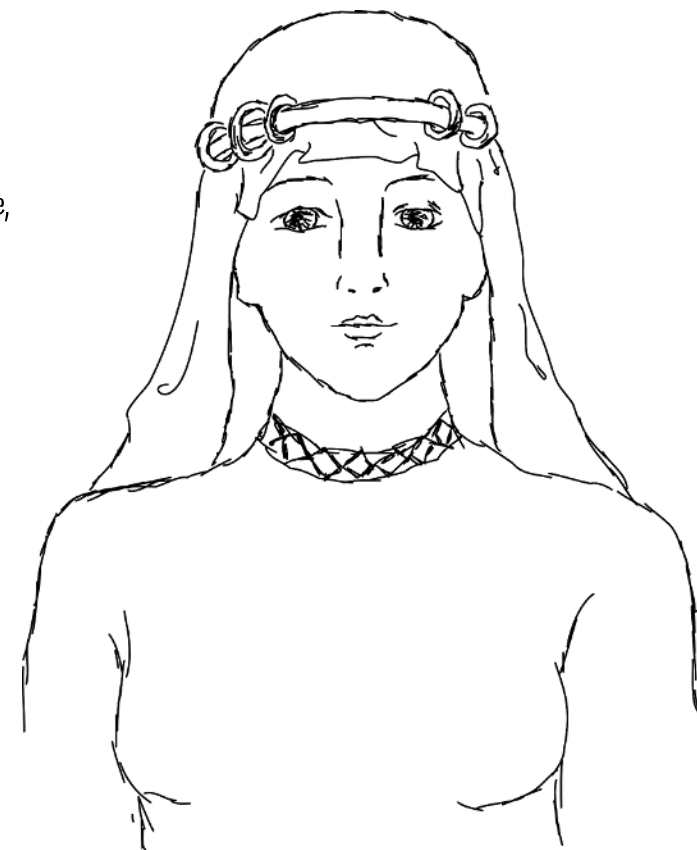
Jedna z kobiet trzyma w dłoniach **wrzeciono** – narzędzie do ręcznego przędzenia, czyli skręcania włókien (np. lnu) w długą nić, z której można było następnie wykonać tkaninę. Potraficie ją odnaleźć?

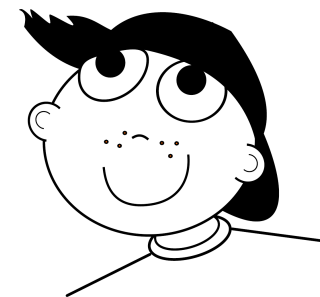
Krzesiwo to dawne narzędzie służące do rozniecania ognia, stosowane przed wynalezieniem zapalek. Który z mężczyzn ma je przypięte do pasa?

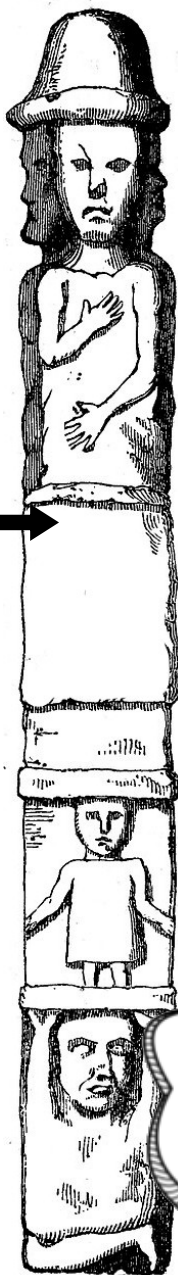
Sakiewka zamiast portfela – dawniej najpotrzebniejsze drobiazgi noszono w skórzanych, przyczepionych do pasa mieszkach, sakiewkach. Który z panów je posiada?

A gdzie czapki
z daszkiem, bluzy
z kapturem i wygodne
adidasy?!

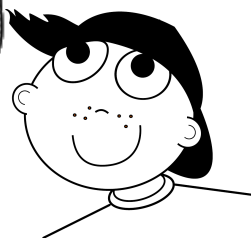
Ale draka! Tu brakuje pewnego zwierza! Odszukajcie go i dorysujcie.

Światowid ze Zburcza

Nasi przodkowie, Słowianie, mieli inne wierzenia i modlili się do innych bogów, choć większość krajów w Europie była już wtedy chrześcijańska. Ludy takie nazywano poganami, czyli nie-chrześcijanami. Dawni Słowianie byli niepiśmienni, dlatego ich bóstwa są dla nas wciąż niewyjaśnione – tak naprawdę nie wiemy, do kogo i o co się modlili. Pogańskie korzenie mają znane nam do dziś zwyczaje: topienie marzanny, malowanie jajek, śmigus-dyngus. Przyjęcie chrztu przez księcia polskiego Mieszka I oznaczało, że nową religię przyjmuje całe państwo. Zaczęto burzyć pomniki przedstawiające innych bogów. Być może ten kamienny posąg Światowida został przez jego wyznawców gdzieś ukryty? Znalaziono go w rzece Zburcz i do dziś jest dla nas zagadką!

Cztery kamienne twarze
ukryte pod jednym
kapeluszem patrzą w cztery
strony świata. Która z postaci
trzyma róg obfitości, a która
okrągły pierścień?

Groby i kurhany

Wiele cennych dla archeologa przedmiotów można znaleźć w pochówkach dawnych ludzi. Często bowiem wraz ze zmarłym grzebano używane przez niego przedmioty, narzędzia, biżuterię. Możecie zobaczyć je w gablotach.

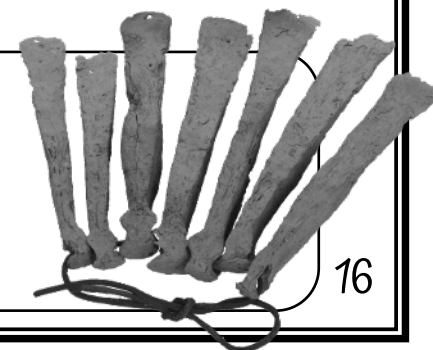
Gutek z uwagą się im przyglądał, a następnie spisał ich nazwy w notesie Lilki. Tylko dla żartu dopisał tu kilka innych, niepasujących wyrazów.

Pomożesz Lilce je wykreślić?

Zausznice, pierścienice, pierścionki, paciorki, kędziorki,
kabłączki skroniowe, rączki papierowe, obrączki stołowe.

Na środku znajduje się makieta **kurhanu**. To kopiec usypany na kształt stożka, kryjący w sobie jeden lub więcej grobów. W średniowiecznych kurhanach popielnica z prochami umieszczana była na szczycie kopca. Poszukajcie jej na makiecie! Przykładem kurhanu są najprawdopodobniej kopce Kraka i Wandy.

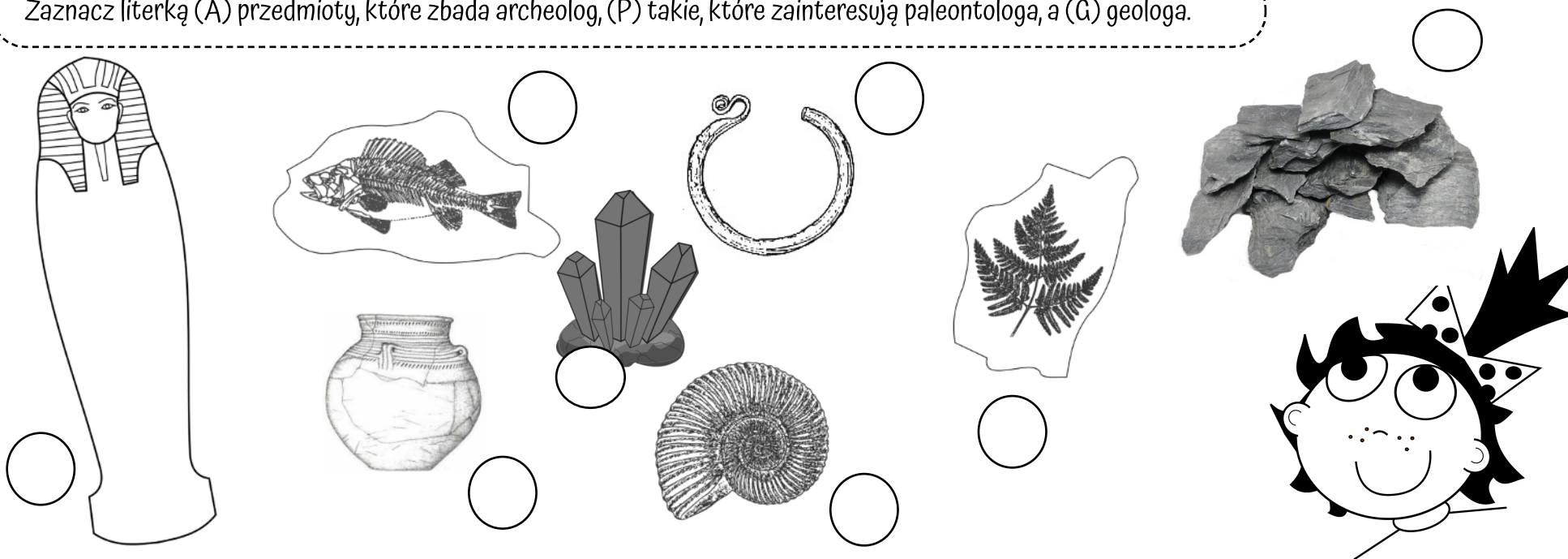
W następnej sali odszukajcie **grzywny siekieropodobne** - to dawne płacidła, czyli takie pra-pieniądze! Uff, na szczęście nie musimy już takich nosić w swych portfelach!

Geolog, archeolog i paleontolog

Znaczenia tych trudnych wyrazów nawet dorośli często ze sobą mylą! Geolog bada skały i na podstawie ich wyglądu i ułożenia potrafi dociec, jak powstały i co się wtedy działo na Ziemi: jak były ułożone kontynenty, morza, jak powstały góry. Paleontolog wśród badanych przez geologa skał wyszukuje skamieniałości, czyli pozostałości dawnych roślin i zwierząt, które zamieszkiwały przed milionami lat naszą planetę. Archeologa zaś interesują dawni ludzie – ich kultura i rozwój cywilizacji.

Zaznacz literką (A) przedmioty, które zbada archeolog, (P) takie, które zainteresują paleontologa, a (G) geologa.

Kto zbada wykopany kieł mamuta
lub szkielet dinozaura?

.....

W mieście odkryto pochówek kobiety
ze średniowiecznej osady. Badają go

.....

W okolicach Krakowa były czynne wulkany!
Świadczą o tym skały, które powstały
z zastygłej, gorącej magmy. Skały te badali

.....

Dziękujemy za wspólne odkrywanie muzealnych skarbów!

Konkurs z nagrodami

Prześlijcie nam min. 5 rozwiązanych zagadek, a weźmiecie udział w losowaniu nagród ufundowanych przez Sponsorów i Fundację „Trasa dla Bobasa”. Na zgłoszenia czekamy do **31 października 2018 r.**
Regulamin konkursu i formularz zgłoszeniowy: www.trasadlabobasa.pl

Muzea biorące udział w wydarzeniu: Muzeum Archeologiczne w Krakowie, Muzeum Kopca Kościuszki w Krakowie, Muzeum Geologiczne ING PAN w Krakowie, Zamek w Oświęcimiu, Muzeum Zagłębia w Będzinie, Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej, Muzeum Okręgowe w Rzeszowie, Muzeum Historii Katowic, Muzeum Farmacji w Łodzi.
Przewodniki dostępne są także w wersji elektronicznej na www.trasadlabobasa.pl

Dofinansowano ze środków
Narodowego Centrum Kultury
w ramach programu
„Kultura – Interwencje 2018”

Projekt sfinansowany
z grantu w konkursie
„Fabryka Pomysłów”
Fundacji CEMEX
„Budujemy Przyszłość”

Przewodnik opracowała Fundacja „Trasa dla Bobasa” przy współpracy z Muzeum Archeologicznym w Krakowie.

MAŁOPOLSKA

Tekst i grafika: Adelina Pocięcha
Konsultacja merytoryczna: dr hab. Jacek Górski, Dyrektor Muzeum Archeologicznego w Krakowie
Redakcja: Sylwia Chojacka
ISBN 978-83-65898-33-3
ISBN kolekcji 978-83-65898-00-5
Publikacja bezpłatna. Nieprzeznaczona do sprzedaży.

Dowiedz się więcej
lub prześlij zgłoszenie
do konkursu.

Nagrody:

Pracownia
i Muzeum
Witrażu
od 1902 roku

Dziękujemy!

Patroni
medialni:

Polskie Radio
dzieciom

Polskie Radio
RZESZÓW

nowiny24

nowiny